

Goran Fruk

RAST NA DRUGU STRANU

Ilustracija na naslovnici:

Slikanje, crnoprozirno I, II, III, 1993.
polikolor / platno, 200 x 130 cm

Goran Fruk

RAST NA DRUGU STRANU

Zagreb, 2018.

Sadržaj

Božica Jelušić: Opaske o beskonačnom	9
Skladanje s ostalim	19
Što sam bio prvo	21
<i>U sobu još ne ulazi sunce</i>	23
<i>Predigra</i>	25
<i>A što je to vlak?</i>	27
Stavak	29
<i>Tuđinac</i>	31
<i>Sedam malih leptira</i>	33
<i>Stezanje kruga</i>	35
<i>Zapad</i>	37
<i>Flauta g. Flauberta</i>	39
<i>Stavak</i>	41
<i>Potraga za dušom</i>	43
Moja olovka, moj sanduk	45
<i>Moja olovka</i>	47
<i>Moj sanduk</i>	49
<i>Pokreti</i>	50
<i>Oni, pomalo preplašeni, pomalo ostavljeni</i>	51
<i>Jako nespokojno noćno odmaranje</i>	53
<i>Glasovi, prostor</i>	55
<i>Drugi dan</i>	57
<i>Sam u sobi</i>	59
<i>Ako te kuće</i>	61
Uputstvo za upotrebu	63
<i>Skladati se s ostalim</i>	65
<i>Uputstvo za uporabu</i>	67
<i>Pospana večera</i>	69
<i>Komadi, komadići</i>	71
<i>Kroz slatkoće prema</i>	73

<i>(Soba se puni pticama. Crnim, bijelim)</i>	75
<i>(Dva do tri srednje velika vlaka)</i>	77
Rast na drugu stranu	79
Neki pločnici šalju nam boje	81
<i>Zgrad</i>	83
<i>Stvari izlaze iz mene</i>	85
<i>Zrak se polako raspada</i>	87
<i>Dvije pjesme</i>	89
<i>Kretanje gradom</i>	91
<i>U sobi</i>	93
<i>Nakon šetnje</i>	95
<i>Na ljetnoj terasi</i>	97
<i>(Topao mi vjetar zapuhuje lice)</i>	99
<i>Neki pločnici šalju nam boje</i>	101
Svjetlo i tama	103
<i>Zima dolazi</i>	105
<i>Sunce u očima</i>	107
<i>Šetnja u proljetno jutro</i>	109
<i>Izlet</i>	111
<i>Šume</i>	113
<i>Okruženi livadama</i>	115
Citati i dosjetke	117
<i>(Užareni dah ispada iz sobe)</i>	120
<i>Drinking alone</i>	121
<i>Pazi</i>	123
<i>I došle su tri gospe</i>	125
<i>The lovely ghost of yesteryear</i>	127
<i>Neke stvari ubačene u svijet</i>	129
<i>Žena – riba</i>	130
<i>Možda su nas zakartali</i>	131

Izvan kruga	133
<i>Izvan kruga</i>	135
<i>Brod</i>	137
<i>Dok sam s tobom</i>	139
<i>(Tiha pruga)</i>	141
<i>More ostaje sa strane</i>	143
Ključevi	145
<i>(Traže se ključevi)</i>	147
<i>Tramvaj</i>	149
<i>(Kad je cijeli grad obavijen maglom)</i>	151
<i>(Plavo, plavo, plavo)</i>	153
<i>Trešnje</i>	155
<i>Dvoje</i>	157
<i>(Sad mi se počinje pričinjati)</i>	159
<i>Rastanak</i>	161
<i>U vječnost</i>	163
<i>Pjesma o maloj žutoj ptici</i>	165
Bicikl-Umjetnost	169
O jutarnjoj kavi	171
Otvorenje izložbe u Poreču	173
Predgovor katalogu izložbe u galeriji Donum	175

Vlastimir Kusik: Iz predgovora *Knjiga Fruk, Fruk the Book* 181

Goran Fruk, 1978.

Predgovor

OPASKE O BESKONAČNOM

1.

Goran Fruk bio je jedan od onih, koji dobro rade svaki posao. Činilo se da sve radi s lakoćom, u igri, u nezamjetnom ironijskom otklonu spram “posvećene” pozicije umjetnosti i umjetnika. Pa ipak: bio je ozbiljan, pribran, do najviših granica posvećen svome zadatku “preoblikovanja stvarnosti”. Sve je njegovo išlo iz jednog komada: slikarstvo, poezija, glazba, događanja na sceni. I sve je bilo u skladu s konceptom integralne umjetnosti, integralne vizije, koju je uspio razviti, premda ne i dovršiti do tananih pojedinosti. S osobnim i osobitim žaljenjem konstatiram: nije dobio dovoljno karmičkog vremena, i to je nepopravljiva šteta.

Netko je (mudro) primijetio da “baviti se pisanjem znači imati ideje”. Goran Fruk ih je imao: dolazile su u rojevima, i on je zapisivao s vedrim zanosom mladića koji se ufa da će i u cipelama poderanih potplata uhvatiti svoga Kairosa. Ponekad, njegova će pjesma dobiti slamnigovski, ludički štih, s crnohumornom potkom i porukom s “su nas zakartali”, ili štogod tome slično; drugi put, bit će to zapis o urušavanju svijeta, s jakim slikama, poput: “vlažan vjetar, posivjeli dan, trulo nebo”, a odmah potom (i to, zapravo, najčešće) pjesnik će nas naprosto uvući, usrknuti, ušuškati u jednu od svojih intimističkih

pjesama-čahurica, karakterističnih po raznobojnoj, titra-
voj, fluidnoj atmosferi u koju tiho kaplju zvuci otkinuti
s “Flaute g. Flauberta”, autora prelijepog “Novembra” s
kojim Fruk dijeli (barem) jednu pasiju, izrečenu u prizna-
nju: “Jesen je uvijek sasvim moje doba”.

Upravo po tome: po tanahnom prebiranju intimističke
pređe, po zaključcima mudrog, vidovitog djeteta koje kroz
tvarnu opnu nepogrješivo prozire drugi svijet i njegova
tajanstva, Fruk je zaslužio da ga pamtimo kao izgrađena
pjesnika, s koncentričnim krugovima smisla koji se šire od
jedne ishodišne točke. Ta je točka, dakako, transcenden-
tna, i poznaje je samo on, koji se u prvoj, mladenačkoj fazi
usrdno pokušao “skladati s ostalima”, a zatim se, prirodno,
odlučio za “rast na drugu stranu”, jer ga je suviše pritiskao
okolni prostor, i gušio zrak sve teži za disanje i mučio svijet
prenapučen onima, koji zauzimaju tako mnogo prostora,
da se svi neslični osjećaju “izostavljenima”.

Za Fruka, u našem “žuto obojenom vremenu”, vremenu
hladnog, racionalističkog i kombinatorskog duha, jedino
moguće rješenje bilo je da “odbacuje stvari od sebe”, da
se oslobodi za prijelaz u magični, onirični krajolik, gdje
će naći sve svoje boje na okupu, sve riječi uglučane do
vrhunskog smisla i sve harmonije, koje nam je želio pre-
nijeti. On je uistinu, mnogo puta predvidio, nagovijestio i
naznačio svoj odlazak, to konačno izmaknuće u “san bez
granica”. Učinio je to bez pompe, ne tražeći nasilno žal ni
sažaljevanje. Sve je tu čisto, elegantno, oštromno po-
stavljeno, kao u pjesmi “Rastanak”:

“Polako izmiču iz mene vaše čvrste kretnje
vaše misli, pune reda i pravila, lete prema vama
vidim vam prejasna lica
koja lete, sve dalje i dalje
nestaje nepostojećih veza
slučajno otpale krhotine vas u meni
stvari su bez značaja
sve mi to daje snage da se ne vratim”.

Za neke od nas, Goran nije niti otišao. Njegova umjetnost, inventivna, puna energije, vitalistička u svakom svom segmentu, to nepobitno dokazuje. Pisao je pjesme koje će izdržati više od jednog čitanja i ostavio nam mnogo crnog, svemirskog, vrtložnog prostora za ikarovske uzlete onih koji će ići njegovim istraživačkim prostorima. Bila mi je čast poznavati Gorana Fruka. I, Kairose, vidim te kako se igraš njegovom šupljom cipelom, jer on je pobjegao tebi.

2.

U vrijeme kad je Goran bio s nama, nikada me nije “spopadalo” pitanje je li on, za pravo, nekakav intelektualac. Za susrete, razgovore i druženja, bila je dovoljna njegova lucidnost, potom emotivnost, zaigran duh, maštovitost. Danas, s razdaljine vremena i prostora, uz druge dubine i visine, vidim kako je gotovo po definiciji imao intelektualni habitus, po onome da *inter lectus* znači unutarnje čitanje stvari i pojava. Goran Fruk sve je mogao prozri-

jeti, usustaviti, staviti na hijeratičko mjesto, čak i nama objasniti: metaforom, slikom, gestom, instalacijom. Diskretno bi nas poučavao: o matematici, fizici, apstraktnoj umjetnosti, o stvarima koje idu do empirijskih rubova i o onima koje šute, skrivene ispod podstave zbiljskoga. Dodirivao je i sažimao različita područja: filozofiju, ekologiju, etiku, između ostaloga. Njegov eros pisanja bio je nedvojbjen. Sve je išlo lako, iz prstiju, provodila se jedna struja, na koju je bio priključen, a stihovi bijahu ludički obojeni, razbarušeni, skakutavi, s iskrenjima kod sudara paradoksalnih i oksimoiroonskih obrata u jednoj jedinosti strofi:

“Svijet se možda ipak vrti u krug
To je zbog nas
A možda se mi vrtimo oko svijeta
Ali, tu mora biti neke veze
Na kraju:
Potpuno uvlačenje u sebe.”

Većina naših umova, lijelih i komotnih, na izazove svijeta ravnodušno odgovara univerzalnom frazom: “Ne znam” ili njenom inačicom: “To me ne zanima”. Ojađuje ta ravnodušnost, prezriva ignorancija, zloupotreba darova po kojima nas je priroda stavila na vrh piramide stvaranja. Za Gorana pouzdano znam, da se nikada ne bi poslužio tom lakoćom uzamaka, odbijanja i zamicanja za kunktorski ugao. Goran bi rekao (i djelatno potvrdio): “Istražit ću, provjerit ću, dokučit ću već u nekoj dimenziji”. Tragajući za njegovom ostavštinom, nalazimo impresivan broj skica, zabilježaka, zapisa, nabačaja i ocrta, koji svjedoče

o neprestanom aktivnosti intelekta, o neutaženoj i nedovoljenoj decimali radoznalosti, na svim njegovim receptorima. Nije krao Bogu dane, nije išao za ekscentričnim užiticima, ispadima, samopromocijom. Njegovi su duševni prostori bili nastanjeni, puni svjetla, u gibljivim formama, vrtloženjima, u zvučnim sklopovima, u sinkopama. Samo u vrevi, u neskladu, među pritiscima, konvencijama i zahtjevima, osjećao se nelagodno, jer su ga odvajali od bitnoga, i mogao je kao omiljeni mu Šoljan zaključiti: "Nezaklonjen i sitan, ne osjećam se dobro, nemam okusa".

Možda bi bilo uputno pripomenuti upravo to: kako je Goran Fruk bio u aktivnom pjesničkom dijalogu s pjesnicima "druge Moderne" (Stamać), kako je umio vješto odzrcaliti, perpetuirati i mozaički utkati njihove verse i promišlja je u vlastite pjesmotvore, ponekad do granice nerazlučivosti, kao što to svjedoči ciklus "Dosjetke i citati" u ovom sumarnom rukopisu. Njegovi su uzori već bili probili zadatosti tradicionalnoga pjesništva, otkrivajući "zapretane potencije jezika i duha, pridružujući tako književnost općim europskim misaonim strujama " (Stamać), što je mladiću poput Gorana Fruka bila djelotvorna potvrda da je na dobrom tragu i putu. Ne moraš biti sputan rimom, ne moraš pod svaku cijenu poentirati, podučavati, mudrovati, jer jezik je poezije elastičan i širok, komprimiran i kriptičan, slikovit i metaforičan, tvorbeno neograničen, pa možeš iskoristiti prigodu i razviti jedra, zviždučući sebi u bradu po izmišljenu napjevu: "More je veliko, zaista veliko.../ Plovidba je dako daleka stvar". (G. F.)

Razmicanje i pomicanje, čak probijanje granica, bilo je neko ultimativno Goranovo nastojanje. Što pokazuje raščlamba leksika, koje su najfrekventnije Goranove riječi-uzdanice? Pogledajmo ih u brzohodnom pokretu: zrak, san, mrak, boje, glas, pokret, prostor, obala, van, soba, kiša, oči, stvari, kuće, padanje, uranjanje, rast, vrtnja, uvlačenje, izlaženje, vjetar, zvijezde, oblaci, nebo, oluja, šuma, more, svijet i prostor. S ontološkog stanovišta, te riječi označavaju ulazak jedinice u svijet (san, mrak, boje, glas, pokret, zrak,) i odgovara im glagol padati, kao što doista, biće pada u svijet i biva prepušteno svojoj sudbini. Slijedi istraživanje, prikupljanje, bavljenje, proučavanje, stapanje, sjedinjavanje i diferencijanje unutar kolektiva i sredine (prostor, obala, van, soba, oči, kuće, rast, vrtnja, uvlačenje), pridruženo uz glagol uranjati, te konačno oslobađanje od stega, sprega, veza, obaveza, i izlaz na drugu stranu, među elemente, pojave, atmosferu i mitske kote (šuma, more, vjetar, zvijezde, oblaci, nebo, oluja, svijet, prostor), objedinjen glagolom izlaziti. Ovi procesi podjednako su vidljivi u poeziji i slikarstvu, što odgovara našoj tezi o komplementarnosti Frukova stvaralaštva, i njegovu laganom prelaženju u različite medije, temeljem višestruke darovitosti i vještine elaboracije. U okviru ove knjige, likovni je materijal sljubljivan s pjesmama upravo po naznačenom kriteriju, no ne bez primisli o mogućim drugim i drugačijim korelacijama i kombinacijama.

3.

Rado bih odgovorila na pitanje Što nam je od Gorana ostalo?, kad bih mogla postići nužnu kritičku distancu spram njegova djela. Ali to ne mogu nikako, jer stalno odnekud nešto izvire, izlazi, dobiva dodatne dimenzije, a mi tek tapkamo po rubovima slike ili teksta. Ponekad su ključevi u razgovorima, od kojih svatko pamti tek po jedan ulomak, citat, rečenicu, i ponekad ih razmjenjujemo, zaokružujući tako Goranovu “osobnu legendu”. U njoj ima začudnosti, dimenzija koje su “sebevidne i snovidne” (Kaštelan) ali i onih sažimanja, rezanja i odbacivanja, znanih apstraktnoj umjetnosti, a bitnih da bi se zabilježilo samo sržno i suštinsko. Ponekad je poruka u boji, vibraciji, potezu, prorezu, otvoru, bjelini na slici, kroz koju će poteći zrak, provući se sunčana zraka, proprhati nevidljiv krematorijski pepeo ili suknuti nehotičan plamen. Još je davno Cvetajeva govorila kako “nema objašnjenja za poeziju, jer je poezija sama po sebi ključ za sve ostalo”. Pitanje je bi li pjesnik, dobrohotno nagnut k nama kroz okance Vječnosti, uopće i želio ikakva objašnjavanja, ili bi samo posvijestio koliko to bila igra, započeta u naše ime, koju samo moramo produžiti i završiti.

Mnoga Goranova autorska otkrića nalaze se danas u galerijskim radovima drugih slikara, ne kao kompilacije, već kao znakovi “pobratimstva lica u svemiru” i dokazi njegove avangardističke nastrojenosti u punom stvaralačkom zamahu. Uvijek smo znali i vjerovali u te “dobre

vibre” koje će nas mamiti k njegovim slikama i prikovati uz stih, naslov ili ulomak, gdje je sve već anticipirano, objašnjeno, prstom magičara zakovitlano u “kuglasto vrijeme”, odakle dolazi i ova nježna i tako simbolična posveta ptici-psihopompu, u misiji povratka na mjesto odakle je sve krenulo i kamo ćemo jednom u našim oba-sjanjima i sami stići:

PJESMA O MALOJ ŽUTOJ PTICI

Teško je nebo, mala žuta ptico,
tvoja žuta sunčana kosa
nije u skladu s njegovim sivilom
Sunce još nikad nije rastjeralo oblake
oni sami od sebe dolaze i odlaze
trebalo bi samo malo snage
da se uzleti više nego obično
(nije nam važna boja drugog neba)
odozgo se spuštaju osunčane grane
uleti i tamo sleti, mala žuta ptico.

(G.F.)

Mašemo joj izdaleka, maloj žutoj ptici, s uzbuđenjem u srcu prateći njezin konačni (uz)let.

Božica Jelušić
U Zagrebu, listopada 2012.

Bez naziva, 1991.
kombinirana tehnika, 70 x 50 cm

SKLADANJE S OSTALIM

Goran Fruk u stijeni Prisojnika (Julijske Alpe), 1972.

Što sam bio prvo

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / drvo, 35 x 28 cm

U sobu još ne ulazi sunce

U sobu još ne ulazi sunce
Nije više tako svijetlo
već je kasno popodne
Sunca mi nema u sobi

Kad će ući već jednom?
Neka uđe, da mogu izići
I prošetati se sav sjajan ulicama

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / papir, 70 x 100 cm, detalj

Predigra

Pod drvećem je polako smirivanje
postaje sve toplije
ima i oblaka sivkastih boja
šuma je zaista iznenađujuće izrasla
sasvim sam budan i spreman
znam da je to samo predigra
uskoro će se otvoriti zemlja
uskoro će se sasvim razliti
uskoro će nešto biti.

Bez naziva, 1988.
kombinirana tehnika / platno, 135 x 100 cm

A što je to vlak?

Kako se vozi vlak? Možda sam jednom znao, samo možda, ali mislim da nisam. A što je to vlak, a kako s njim, a kako tek s kolodvorima, s prugama, beskrajnim, dugotrajnim, ma tko bi znao kuda putuju, u koju kišu, u koju maglu, u koju noć?

Ja ne znam te stvari. Ali uvijek, svake večeri, prisjećam se sebe malenog, šarenog, prisjećam se onog vlakovođinog bombona, nekako ga je našao usred čađi glomazne, crne, beskrajne parnjače.

Goran Fruk početkom osnovne škole.

Stavak

Laki komadi, 1988.
kombinirana tehnika / lesanit, 80 x 54 cm

Tuđinac

U određeno doba godine
hodamo jedno drugom po glavi.
Kažu, da se to tako ne radi
jer tako, možda, nešto prodire
iz glave u glavu, no normalno,
zbog tog se ovdje nitko ne buni.
Ali, ako dođe neko drugi,
tuđinac, onda je to dovoljno
da to bude početak predigre
nekoj strašnoj, jezivoj predstavi,
u kojoj taj tuđinac nestane
na neki način, ponijet nečime
što mi ne možemo prepoznati
kao što ne vidimo niti zrak
u koji tonemo kao u san,
kao da smo na zadnjoj obali.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

Sedam malih leptira

Sedam malih leptira kruži zrakom
Noć je zasad crna kao i nezapamćeni snovi
Lepet krila leptira uvlači u sebe sav mrak
Ne znam kako će soba izgledati za pola sata

Ništa ne znam niti se ičega sjećam
Osjećam da ne mogu shvatiti ovaj proces
Leptiri lete, sedam malih leptira
Osjećam da svijetla u kojoj sam zarobljen
Dogorijeva, polako i lako

Ne vidim ništa iza mraka
(Možda zato što nisam leptir)
Nestajem s mrakom
(Možda zato što mi mrak tako odgovara)

Nestajem, podijeljen
U sedam nedokučivih i dubokih utroba
Malih leptira
Koji i dalje tiho i polagano kruže sobom
Kuju više ne raspoznajem.

Iz ciklusa "Buona notte, angele mio", 1987.
kombinirana tehnika / papir, 46 x 29 cm

Stezanje kruga

Odem polako iz svoje kuće
i vani ptice zgodno pjevaju
visokim glasom, samo redaju
nizove glasova, meni mutne
nizove glasova, tako da sad
baš nikako ne mogu otići,
privučen sam. Molim te, daj primi
ove poruke, kad siđe tama
predaj ih gdje treba, govoreći
da sam ih baš ja tebi predao.
Reci, da me sve samo stezalo,
daj toj izjavi neki smisleni
sadržaj, ja to sad više ne znam
učiniti, odletjet ću nekud,
ne znam kud, ali molim te, vjeruj,
nikada neću postati pjevač.

Bez naziva, 1990.
kombinirana tehnika / papir, 100 x 70 cm, detalj

Zapad

Sa zadnjih obala ide se na zapad.
Ne znam; ali ja uglavnom padam, padam
preduboko, uranjam u mora, sunce
svijetli previsoko. Budem li
uvijek samo ulazio nikad
neću odletjeti. Najmojija rima
sa stvarima bit će samo krpa, odsutna
sa predavanja, ni slučajno presudna.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm

Flauta g. Flauberta

Kad konačno, jednom, poslije tog ljeta,
sasvim prašnjavog, vrućeg do besvijesti,
naiđu one drveno smeđe sobe
s mirisom, a onda polako kiše,
onda, kad se toplo zavučem, samo to
čekam, sve više to sanjam, svakonoćno,
u nekim sve dužim, jasnim snovima.

Jesen je uvijek sasvim moje doba.
U njenom tamnom, tužnom svjetlu polako
naći ću one, već odavno poznate
hodnike, sve do noćnih svjetiljaka, koje
potiho očekuju vlažne korake,
koje sasvim zeleno svijetle, koje
nježno pričaju ono što volim čuti.

C'est merveilleux, 1987.
kombinirana tehnika / papir, 238 x 100 cm, detalj

Stavak

Sad neka je sa srećom njima, onima
koji već otiđoše, onda siđoše
tamo dolje, duboko, u rupe. Njima
sad neka je sa srećom, nama ostaje
što su oni ostavili: hladna kiša,
mokro lišće, sjene polaganih dana,
tiho, sve tiše pjevanje iz daljina,
duga noć se njiše na mokrim granama.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 150 x 100 cm, detalj sa suncem iza slike

Potruga za dušom

Tražio sam svoju dušu u onom jezeru
Sakupio sam svu vodu u šalice
Trebalo je mnogo šalica
Okolne šume su bile pune šalica
Bilo je i dosta čamaca na suhom dnu
Šalice su bile bijele sa plavim rubom.

Dok sam tako, napunjen nadom u uspjeh
Prelijevao prozirnu vodu iz šalice u šalicu
Na usta su mi izlazili
Mjehurići koncentrirane duše
Zrak je pomalo dobivao zelenkastu boju jezera.

Moja olovka, moj sanduk

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 68 x 48 cm

Moja olovka

Sasvim bez razloga nisam išao van.

Moja olovka

(gore crvena, a dolje bijela i
na njoj piše ime neke tvornice i
dosta je kvalitetna ali
u zadnje se vrijeme ponešto kvari)
pišući stvara blago škripeće zvuke
kao da ptice cvrkuću u polju.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 150 x 100 cm, detalj sa suncem iza slike

Moj sanduk

Noseći veliki sanduk
Idem gradom

Stvari su kao ljudi
Žele biti unutar nečega

Naravno
Sve stvari uskaču u moj sanduk

Sad su svi unutra
Ali mi je sanduk otežao
Ne mogu ga pomaknuti

Ostavit ću ga ovdje
I ljubomorno čuvati.

Pokreti

Jedinstveno jednostavnim lakim pokretima lagano se miču,
polako, lagano, polagano, prolaze kroz godinu dana
dugačku, ali tamnu i tihu ulicu, sasvim tamnu,
sasvim tihu ulicu, odavde pa sve do onih,
onih tamo sad tako dalekih uzvisina, tamo,
lagano se miču, polagano idu, do onih uzvisina,
gdje smo onda, možda, nekad, onako, jednom,
bez nekakvog posebnog, važnog razloga, gdje smo onako,
a sad samo ovako, kao i uvijek, lošije nego prije.

Oni, pomalo preplašeni, polako ostavljeni

Tad, baš odmah, neposredno poslije onog značajnog. A možda neki nisu odmah zamijetili, nije to njihova krivnja, oni ne bi to nikad s namjerom učinili. A oni su to samo olako uočili, a oni su bili pomalo preplašeni, polako ostavljeni. Uz ružičasti plamen svijeća, i uz toplu peć na drva, nisu prepoznali događaj. Još uvijek lako tonu u tople snjegove ružičastih jastuka, u pokrivače, oni su tiho, ugodno zavaljeni, tiho se ljuljaju, zvono zvoni sa crkava, kao nekad, tamo, iz onih daljina, po poljima, meke sive magle, samo za njih, potihom klize vlažnim snovima.

Bez naziva, 1988.
kombinirana tehnika, 200 x 130 cm

Jako nespokojno noćno odmaranje

Jako nespokojno noćno odmaranje i uz to glava koja sasvim izdvojena sad kao da ispada, polako ispada kroz vrata, kroz prozor, možda i prolazi kroz mračne zidine, a kako podrugljivo smiju se u mraku šnite mraka.

Zbilja sad nestaje kreveta, jastuka, stolice, stola, a tamo iz livada, iz šuma, sa polja rđavo-smeđih, pa s pokislih drveno-plehnatih crkava kao i nekad punom i radosnom jekom zvone zvečeća zvona.

Omiljeno mjesto II, 1987.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

Glasovi, prostor

Bez glasova, uzvika, urlika, bez ičega glasnog i jasnog, polako, lagano, dosadno, po navici spušta se mrak, a iz onih gustih šupljina, nekad su tako šaptale, urlale, vikale, šuš kale, sada se tiho proširuju, tiho ispunjavaju prostore dugačkih, smrzavih skučenih, sasvim dugotrajnih zimskih snijegom prekrivenih polja, a po ledenom jezeru plazi hrpetina promrzlih stvorenja, polako idu, plaze na drugu, možda topliju, mekšu i svijetliju obalu. A led se uz krckave, drečeće krikove sasvim raspucava, padaju tiho u crne bunare, pa stoga nikakvu vijest od njih ne očekujte, oni su pali, sasvim preduboko, u duboke crne bezdane bunare. Njihovi krici, vika, zapomaganje godinama zgusnuto klize kroz sve kraće i kraće, umorne dane, koji potihom propadaju, odlaze s godinama.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / premaz, 70 x 50 cm

Drugi dan

Koliko drugi dan? Koliko je prošlo dugih dana,
koliko noći, godina, razdoblja, koliko?

Nekud u bunar, nekud u ostatke onih mutnih,
zamućenih sjećanja, u rupe, šupljine, grobove, nekud.

Može li drugi dan? Nakon tog toliko istog,
dugotrajno istog, dugotrajno mračnog, podzemnog, kako?
Iz onih mračnih, nikad posjećivanih opustjelih,
tmurnih zakutaka, sa skrivenim, rasutim rupama,
jarcima, van!

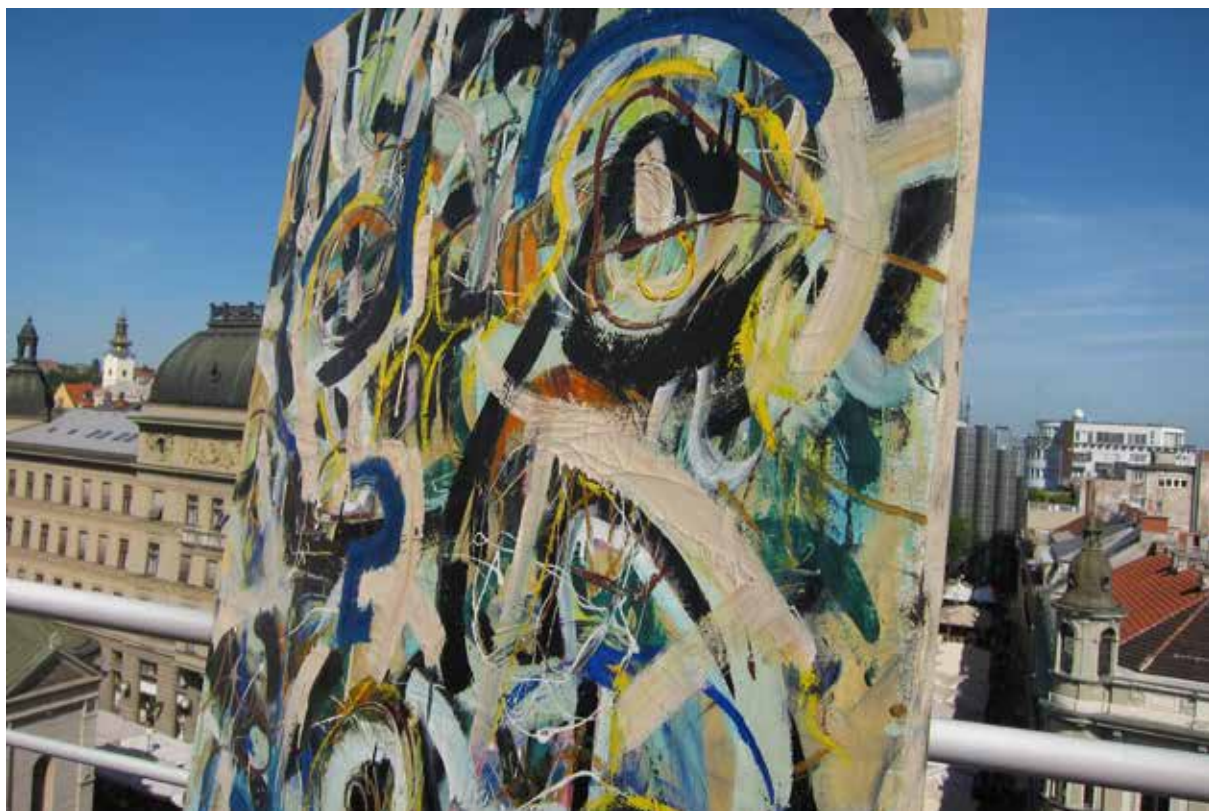

Kiša u Bogovićevoj ulici, početkom 1980-ih godina
akril / platno, 100 x 70 cm

Sam u sobi

Sam u sobi
a kiša tiho pada
sanjam žutu travu
s vjetrom i sa crvenim nebom.

Da bar dođe netko
u crvenim hlačama i u žutoj košulji
i da kaže bilo što.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 196 x 96 cm, detalj

Ako te kuće

Ako te kuće, kućaste kuće, zasvijetle svijetlećim svjetlom, ako to svjetlo, svijetleće svjetlo, iz mračnog mraka zasvijetli, pa ako mrak, taj gusti mrak iz polaganog dana zamrači, pa ako dan, polagan dan, zadani drvene kuće, pa ako kuće, pa ako svjetlo, pa ako mrak, pa ako dan, a samo kuće, kućaste kuće, svijetle gustim mračnim mrakom, a samo mrak, gusti mrak, mračni mrak, polagan dan, kuće drvene kuće, mrak, dan, kuće, svijetleće svjetlo, možda je dan?

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 125 x 250 cm

Uputstvo za upotrebu

Bez naziva, 1990.
kombinirana tehnika / platno, 250 x 180 cm

Skladati se s ostalim

Ispred, iza zida od drveća, kaže se ispred,
iza (možda pokraj?) drvoreda, stojeći tiho,
rasplinuto, pokušati se skladati sa ostalim, a ono ostalo,
(možda preostalo?) ostatak bez mene, zašto tako,
bez mene, zašto, drvoredu? Zašto, zašto ulico?

A onda iz kuća, lišća, iz grana, onda iz pločnika,
iskaču kreštavi patuljci s mojim tamnim očima,
svi s mojim prekrasnim, dubokim, toplim, tamnim očima.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 250 x 180 cm

Uputstvo za upotrebu

Samo zvanično, svečano, ali ipak s mjerom,
pristojno, kako se pristoji, bez trzaja, treptaja,
samo tako, tim načinom, tom metodom, samo fino,
polako. A onda kad ti se odazovu dan,
noć, kiša, oblaci, sunce, sve što trebaš,
onda elegantnim kružnim pokretom ruke
odmahnuti u pozdrav, pa onda možda nekud,
uz vjetar, niz vjetar, bez vjetra, kako ti drago.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 68 x 50 cm

Pospana večera

Prohladni smeđežuti drvoredi razapeti poljem.
A onamo, sivoplavi oblaci putuju,
nekud na jug, zapad, kuda? Za stolom pospana večera,
skuhana od onih vremena, kako se ono zovu?
Ona, ma znaš, ona prije? Ona, neka, vremena?
Onda, kad smo ono? Koje ono? A evo ga, noć stiže.
Poklapa, prekriva, proljeva odnekud nadošlu kišu,
daj sjedni, jedni, umorno, pospano, zaspalo.

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / platno, 152 x 160 cm, detalj

Komadi, komadići

Sto i jedan ili stotinu i jedanaest?

Sasvim točno se ne sjećam, zbilja ne znam.

Čega? Pa komada, komadića njega, nje, njih,
nalijeću jedan po jedan, ravno ovamo.

Iz onog, pa iz ovog, pa iz trećeg zida, iz svih zidova,
na mene, ravno na mene, na mene iznutra.

A što, nego čekati. Jednog dana i ja ću, tako,
baš tako, u komadima, komadićima, jednog dana

i ja ću iz zidova, ravno na njega, na nju,
na njih, a onda u njih, pa onda kroz njih

tamo, u magličasto u raspršeno plavičasto, u tamno.

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / platno, 100 x 180 cm, detalj

Kroz slatkoće prema

Kroz slatkoće prema otrcanim danima, koje je onaj,
onaj visoki doveo, kiselu grickajući crvenu jabuku,
mašući ukrašenim šešišom. Onda kroz šešir, kroz jabuku,
dok oblaci sa nebesah ne bace onu slatkastoljepljivu kišu,
kao šešir, koji padne, poklopi, sasvim zaklopi. Ukrašeni šešir.
Onda se unutra ulijepljen plesti, preplesti, zaplesti,
a onda jednom poslije slatkasto, preslatko zaplesati.

Bez naziva, 1988.
kombinirana tehnika / platno, 250 x 125 cm

Soba se puni pticama. Crnim, bijelim
crvenim, crno-bijelim, šarenim. Ulaze,
sve ih je više, rastu, svakakve ptičurine.

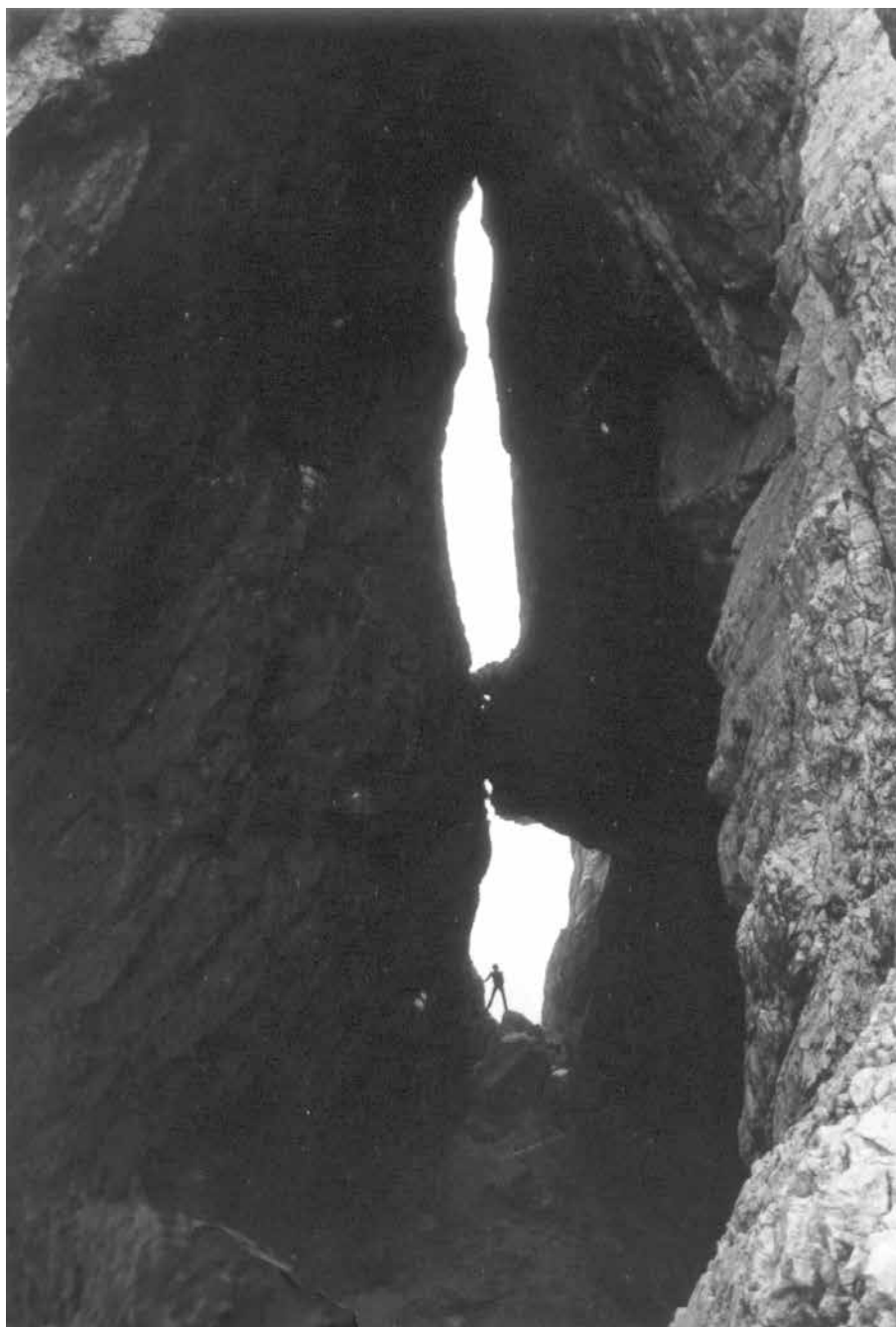
A sad iskočiti kroz prozor. Ruke poslati
da razmaknu zrak, onda letjeti do mora,
potonuti do dna, u zeleno podmorsko kamenje,
da oči budu rupe u kamenju, rupe
pune različitih, raznobojnih, nejasnih ptica,
ptica sa teškim, masivnim, kamenim očima,
punjenih ptica.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 125 x 250 cm

Dva do tri srednje velika vlaka
odvoze ih, njima je sada poći u oblake.
Poslije ovog prije, ili zbog toga,
namijenjeno im je uoblačeno lelujanje gore-dolje,
lijevo-desno, na zvrkastim šarenim biciklima
po svijetloplavom ili tamnoplavom nebu.

A što sa njihovim rotkvicama, a što sa ciklama,
što ako se ne proliju kao kiša,
što ako znavijek uobličene u uoblačeno
vijorenje ispare u vruće, sprženo, spaljeno,
što ako počnu sjajiti, blještavo, zrakasto, sunčano,
ako zarone u svijetloplavo, u duboko tamnoplavo?

Goran Fruk na 2250 m.
Prolaz kroz stijenu Prisojnika, Julijske Alpe, 1979.

RAST NA DRUGU STRANU

Goran Fruk na terasi, Trg Petra Preradovića 5, 1990.

Neki pločnici šalju nam boje

Ukinuti crni kvadrat, 1992.
akril na platnu, ogledalo, 70 x 70 cm
Realizirano 2001. prema skici za Autoportret, I. dio triptiha

Zgrad

U meni lutaju ulice i kuće
to je cijeli grad
već pomalo vječan od svoje starosti
ponekad vidim i ljude, sve ljepše i ljepše
sve to luta svim mojim predjelima

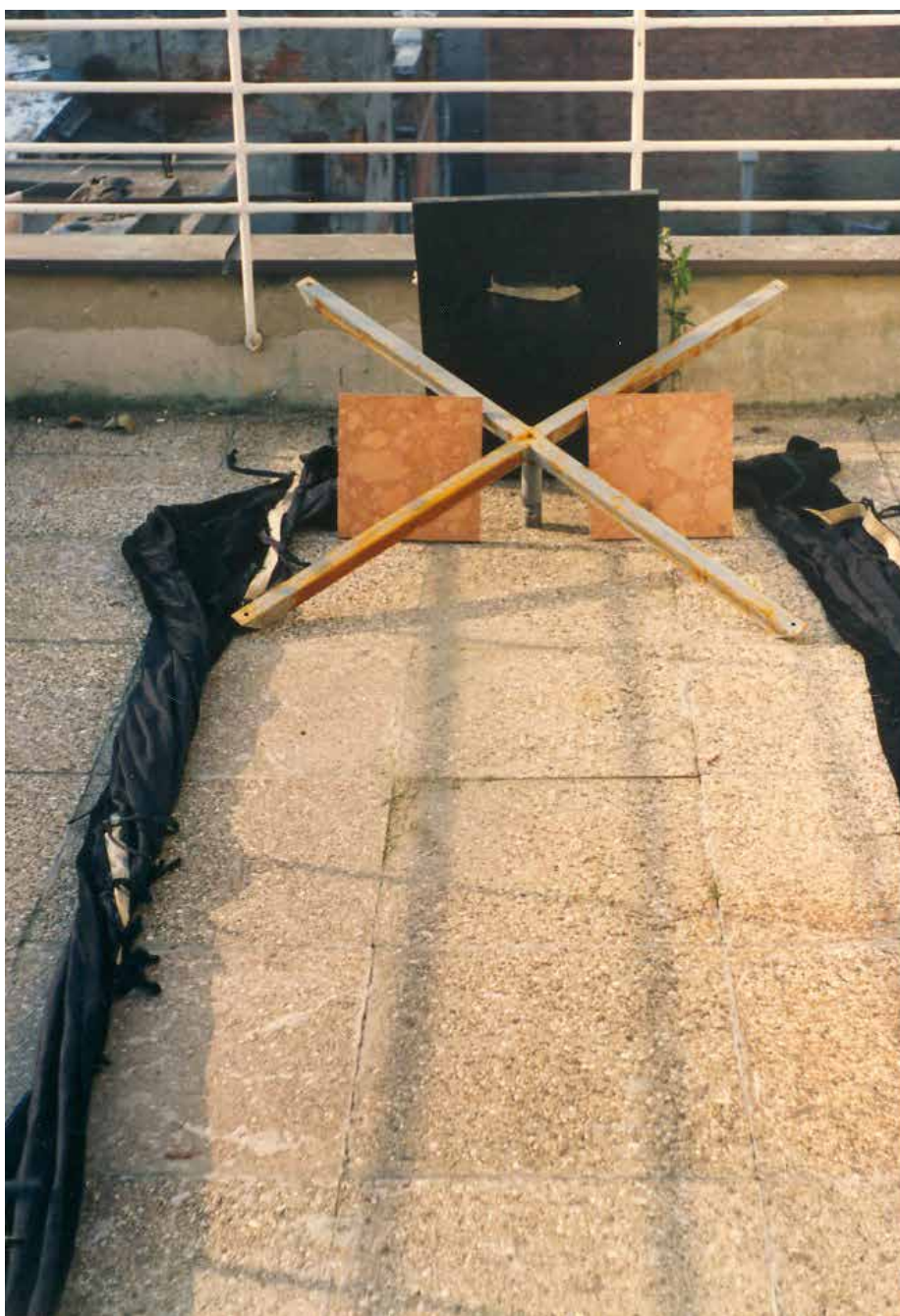
Kad bolje pogledam ovaj običan grad
već pomalo star od svoje sadašnjosti
kuće dobivaju drugačiji oblik
ljudi dobivaju izraz na licima
dogodit će se nešto novo

Green BL, 1991.
akril / platno / rupe, 70 x 50 cm, na terasi

Stvari izlaze iz mene

Na sve strane
izlaze iz mene stvari
stvari
u ovom žuto obojenom vremenu
ne preostaje mi ništa drugo
nego
da odbacujem
stvari od sebe
moram nekako izgraditi jednog drugog mene
koji će poslužiti za rezervu ako
ja nestanem

Instalacija na terasi, 1992.
kamen, drvo, platno, dimenzije varijabilne

Zrak se polako raspada

ZB

Zrak se polako raspada
dolazi prejaki mjesec
nešto se spušta
htio bih time biti iznenađen
mjesec je sve viši i sve jasniji
polako se uvlači u sebe
ono nešto mi ne dozvoljava da poletim ili da nestanem
sve je žuto i magličasto
ničemu više ne znam ime
vidim samo ostatke neba u čašama.

Instalacija na terasi, 1992.
slike s rupma, dimenzije varijabilne

Dvije pjesme

Jednom mi je netko pričao
kako je danas lijep dan
da svaki čovjek ima svog dvojnika
sunce sije na velikom svjetlom nebu
mislio sam i ja tako
tek pokoji oblačić je tamo
dok nisam vidio jednog čovjeka
i daje još veći sjaj razbuktalom suncu
za kojeg su mi rekli da je moj dvojnik
samo je zemlja tamna.

Rupa, 1992.
boja, platno, rupa, 70 x 58 cm

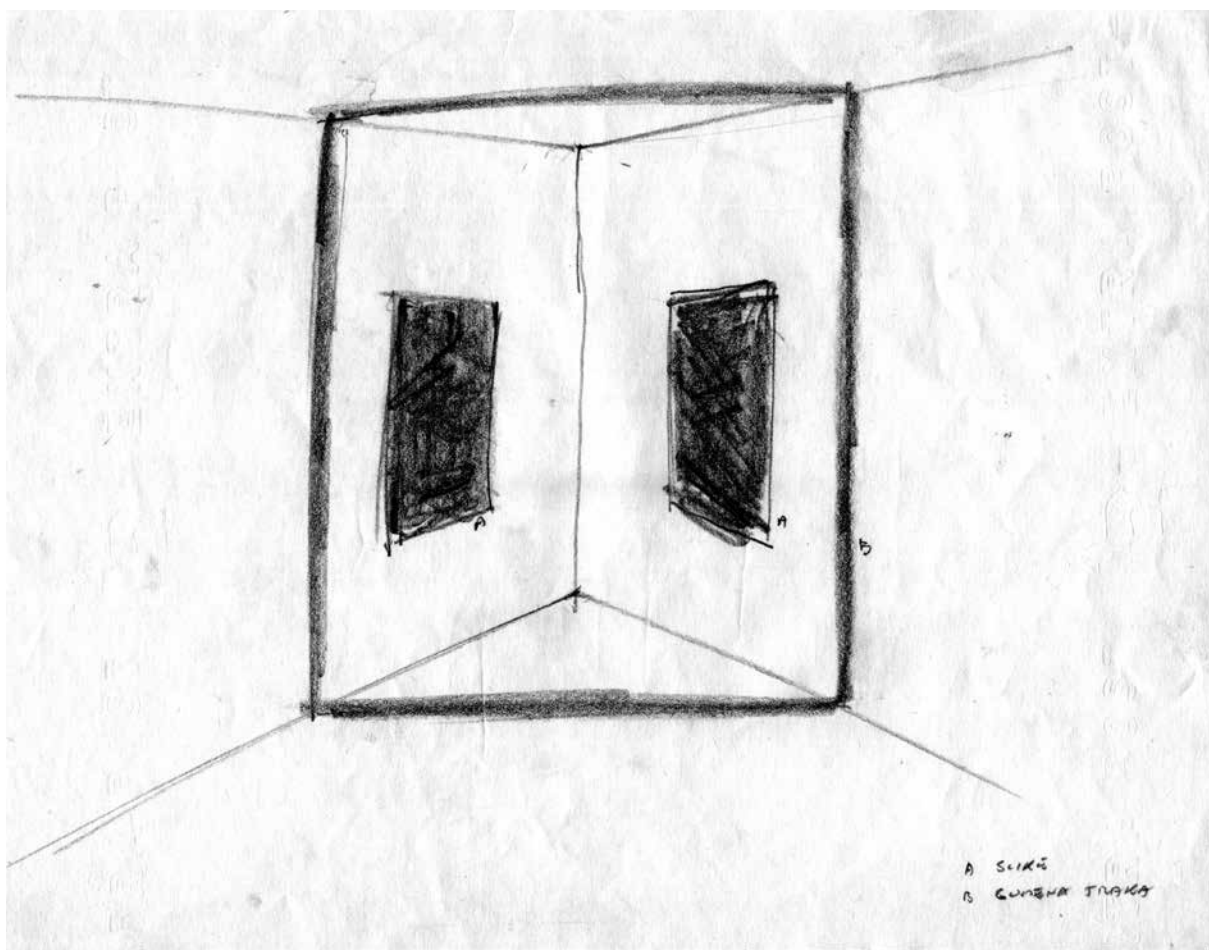
Kretanje gradom

RK

Umoran,
možda ne previše umoran,
ali ipak umoran
kretao sam se ulicama grada
ulicama tihog jednobojnog noćnog grada.

Što sam radio i odakle taj umor neću pričati
kretao sam se
a možda kretanje moje još traje
i oko tvoje kuće gdje bih želio svašta raditi
i oko ulica
punih onih noćnih lica
možda kretanje noćnim gradom traje?

Ne znam zašto su ljudi zaljubljeni u svršetke
i zašto ih trebaju.

Skica za postav: a) slike, b) gumena traka, 1992.
olovka / papir, 18 x 22 cm

U sobi

U sobi su stvari daleko jedna od druge.

A, što ja tu u stvari radim?

Stvari se udaljuju jedna od druge,

zidovi su zidovi svijeta,

pogled kroz prozor je običan crtež.

Bit će bolje, ali možda prekasno.

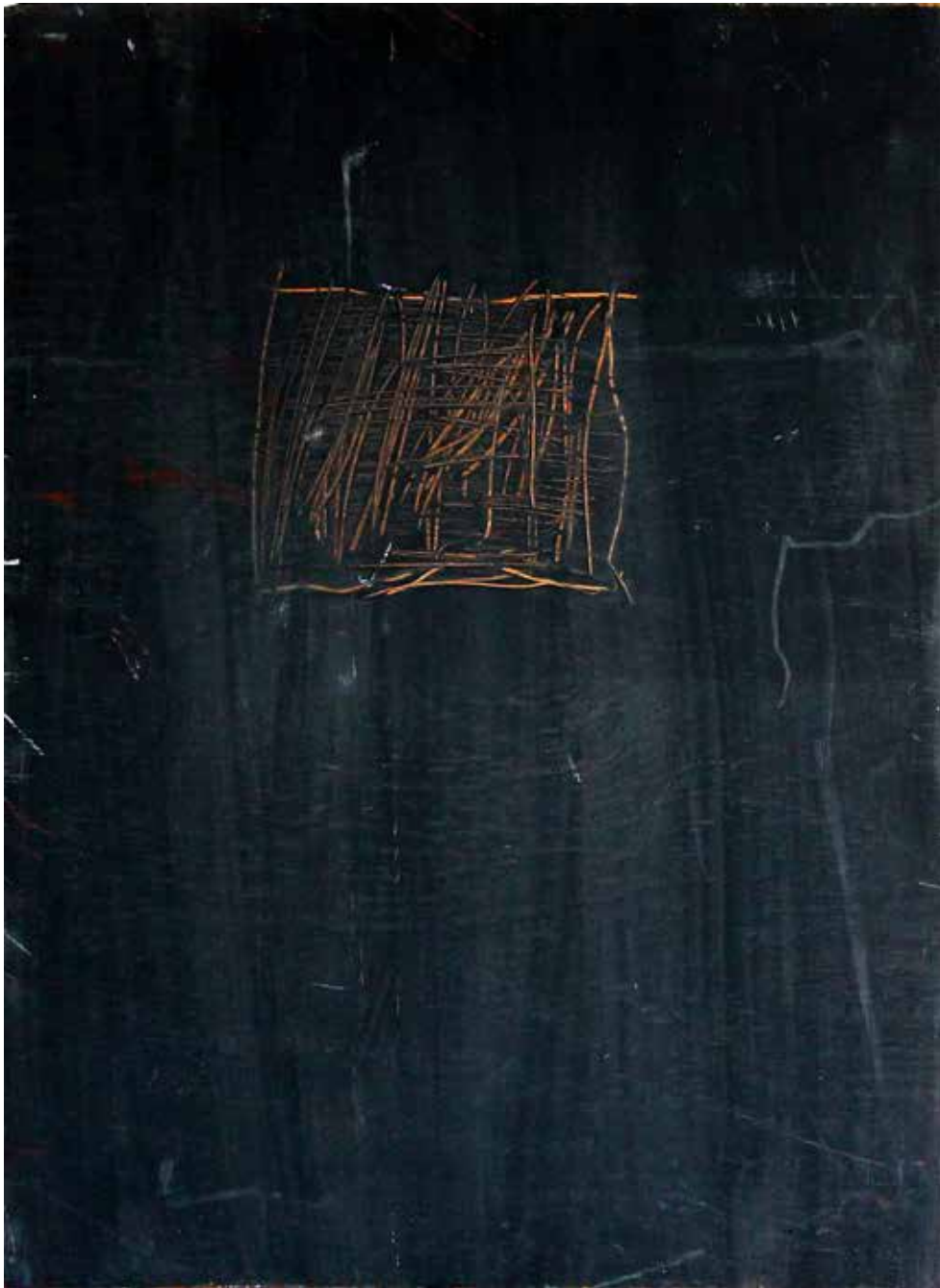
(III. 1981.)

Bez naziva, 1992.
akril / platno, 70 x 50 cm, na terasi

Nakon šetnje

Prošetao sam cijelim gradom
bilo je jako hladno i tvrdo
sad opet sjedim u sobi
iz mene ispadaju kuće, ulice, pa i ljudi

Crno drvo / /, 1992.
akril / drvo, 53 x 39 cm

Na ljetnoj terasi

Jesti, pijuckati, itd. Tamo u zraku
vidiš vrata. U njima su unutrašnjosti
gdje ćeš posjediti, ispričati priče.
Padne noć. Zrak se raspada
na ljetnoj terasi, uz lagani vjetar.
Sjaje se krhotine neba u čašama.
Mjesec svjetluca u tamnom jezeru
na dnu pluća. Kad izgubiš gustoću
i kad izgubiš težinu, odjahat ćeš
među preostale zvijezde.

Sivobijelo s rupom u kutu, 1992.
akril, olovka / platno, 70 x 50 cm, detalj

* * *

Topao mi vjetar zapuhuje lice,
a zapuhivanjem se stvaraju zapusi.
Stoga, lice mi je zatrpano snijegom
koji je ušao u uši u nos u oči
pa i u usta
tako danas treba pisati, jer ne mogu
ni slušati ni njušiti ni gledati
pa ni govoriti.

Spunch I i II, 1991.
spužva / slike, 70 x 50 cm, na terasi

Neki pločnici šalju nam boje

Neki pločnici šalju nam boje
zidovi se tope, prejako je sunce
nešto nejasno je u prevrnutoj čaši
krugovi i zaobljene linije neba
blještav pjev prestvarnih ptica
sve je jasnije a samo smo malo preskočili
dolijeću nam tako stvarne boje
stalno čujemo nečujne glasove.

Black & copper & something, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 70 x 70 cm

Svjetlo i tama

Bez naziva, 1989., kombinirana tehnika / platno, 150 x 100 cm

Zima dolazi

Jednom, jednog dana
ležao sam u krevetu
radeći ništa
mislio sam da ću nestati
zima je polako dolazila
crna kao snijeg, lutala je
i kameleoni su otišli na spavanje
i torba je stajala osamljena
prazna, plava kao ništa
ona me prepoznala po nakitu
koji nisam nosio
i jedan stari krokodil šaptao je nešto
a ja sam ležao i bio ništa
a zima je dolazila, tiho lijegala
crna kao snijeg
crveni tramvaji jurili su gradom
užasno kloparajući
nestajali su u crnilu
crnom kao snijeg
crni snijeg je padao
i sve je tonulo u mrak
zima okrutno liježe
i nema milosti za bijele
i sve postaje crno
pokušavam izići
ne želim biti crn
ali sve postaje crno
pada crni, gusti snijeg

želim van
jurim s kraja na kraj grada
tražeći sunčano mjesto.

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / platno, 100 x 70 cm

Sunce u očima

Išao sam ulicom
dan je bio sunčan
rekao sam suncu da mi ide u oči
i sunce mi je ušlo u oči
pola sunca u lijevo, a pola u desno oko.

Jučer je bilo divno vrijeme
ja nisam imao svoje crne naočale
danas je oblačno
ljudi me obilaze
govore da sam čudan.

Bez naziva, 1987.
kombinirana tehnika, 78 x 70 cm

Šetnja u proljetno jutro

Sjedni kraj mene
sunce je ovdje
i oblaci neki, ali u daljini
sjedni i čekaj
ali, evo kiše
ništa od lijepe igre
listovi su zeleni od vlage
idemo,
sakrit ćemo se pod drvo
evo i oluje
idemo
uzmi stvari i trči
možda stignemo do jedne kuće
listovi su plavi
to su modrice od kiše što ih razara
vrijeme postaje strašno
evo i snijega, mećave
lišća više nema, ali, zar je ono i važno?

Mislim da ću nestati ovdje
ali trči trči trči

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 130 x 100 cm, detalj

Izlet

Pozvan sam na ovaj izlet
lutam i trčim
jesu li i moje noge postale trava?
Pozvan sam ali ne znam tko me pozvao
izgubljen u šumi vlastitog besmisla
na kraju će me naći obješenog za neko trulo drvo
lutam, tražim, trčim kao luđak
je li to moja glava postala nebo?
Jesu li ruke drveće
došao sam ovamo jer sam bio pozvan
ovo je zaista šuma bez smisla
jurim i trčim
vjetar mi gladi koru
a izlazeće sunce obasjava svaki moj list.

Šuma, 1989.
kombinirana tehnika / juta, 100 x 73 cm

Šume

Dolaze mi neke guste šume
tamne su i spuštaju se uporno i polako
vidim samo neke grane
pokušavam se smjestiti u neki svijetli kut
plašim se, pokušavam pobjeći
ipak, pomalo počinjem biti uvjeren da su to varke
da je bolje pustiti te šume da me poklope
da se spuste nekud dolje
da odu nekud kroz mene
(one zapravo stalno idu prema dolje)
iznad šuma bi trebalo biti neba
sve bi na kraju trebalo dobro proći.

Prozor u šarenost, 1987.
kombinirana tehnika / platno, 135 x 100 cm

Okruženi livadama

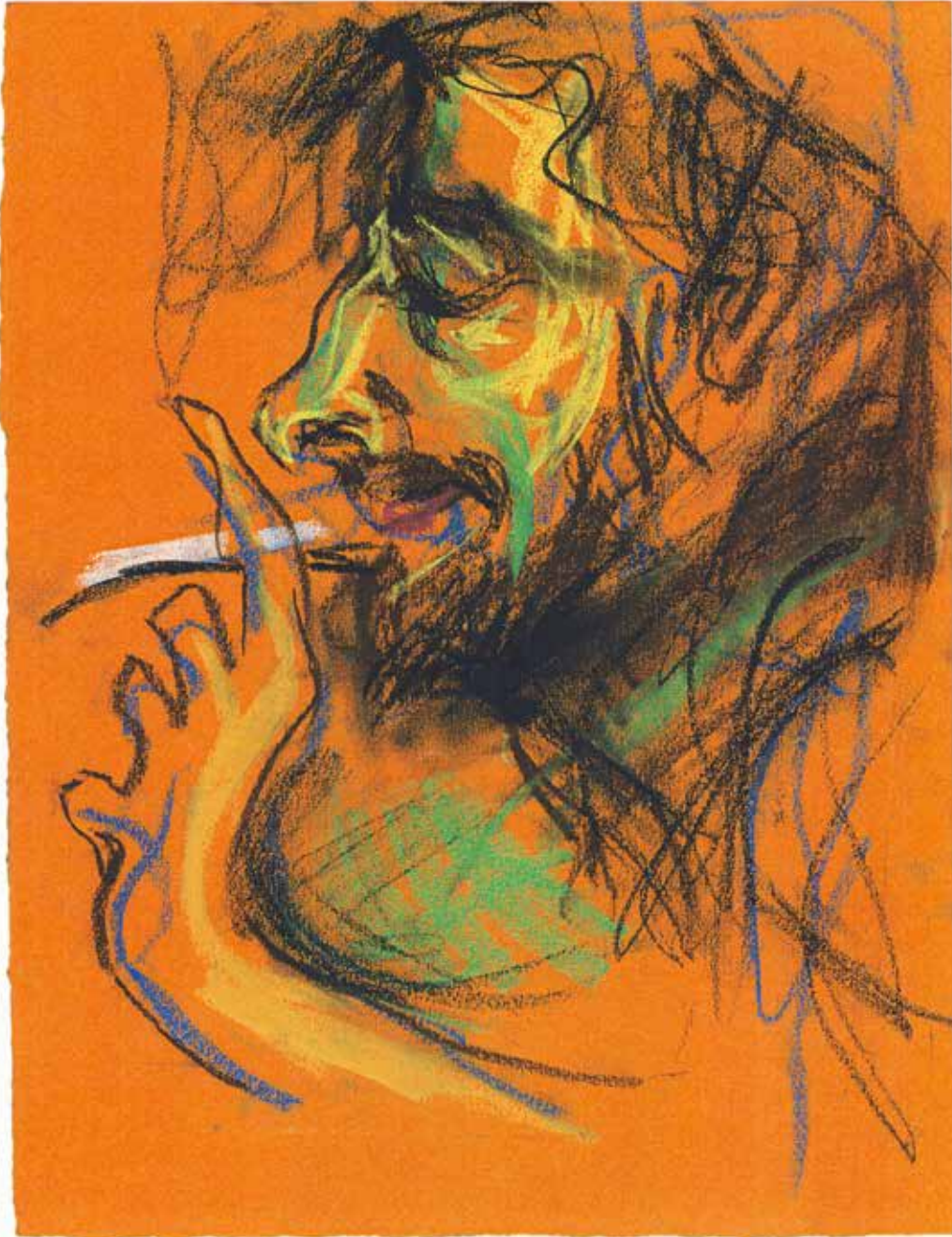
Kad konačno shvatimo da smo okruženi livadama
prekritim vrućom rosom koja šalje boje
znat ćemo - svijet je napunjen cvijećem.

Cvijeće nikada nećemo vidjeti
nitko još nije ugledao sebe
ogledala zapravo ne postoje
kao ni lica koja oblačimo.

Kad jednom shvatimo
moći ćemo bez ikakva straha leći u travu
cvijeće nikada nije zeleno
rosa daje boju, štiti od hladnoće zraka.

III. 1978.

Citati i dosjetke

Autoportret br. 2., 1983.
pastel na papiru, 32,5 x 25 cm

Autoportret br. 6., 1983.
pastel na papiru, 32,5 x 25 cm

* * *

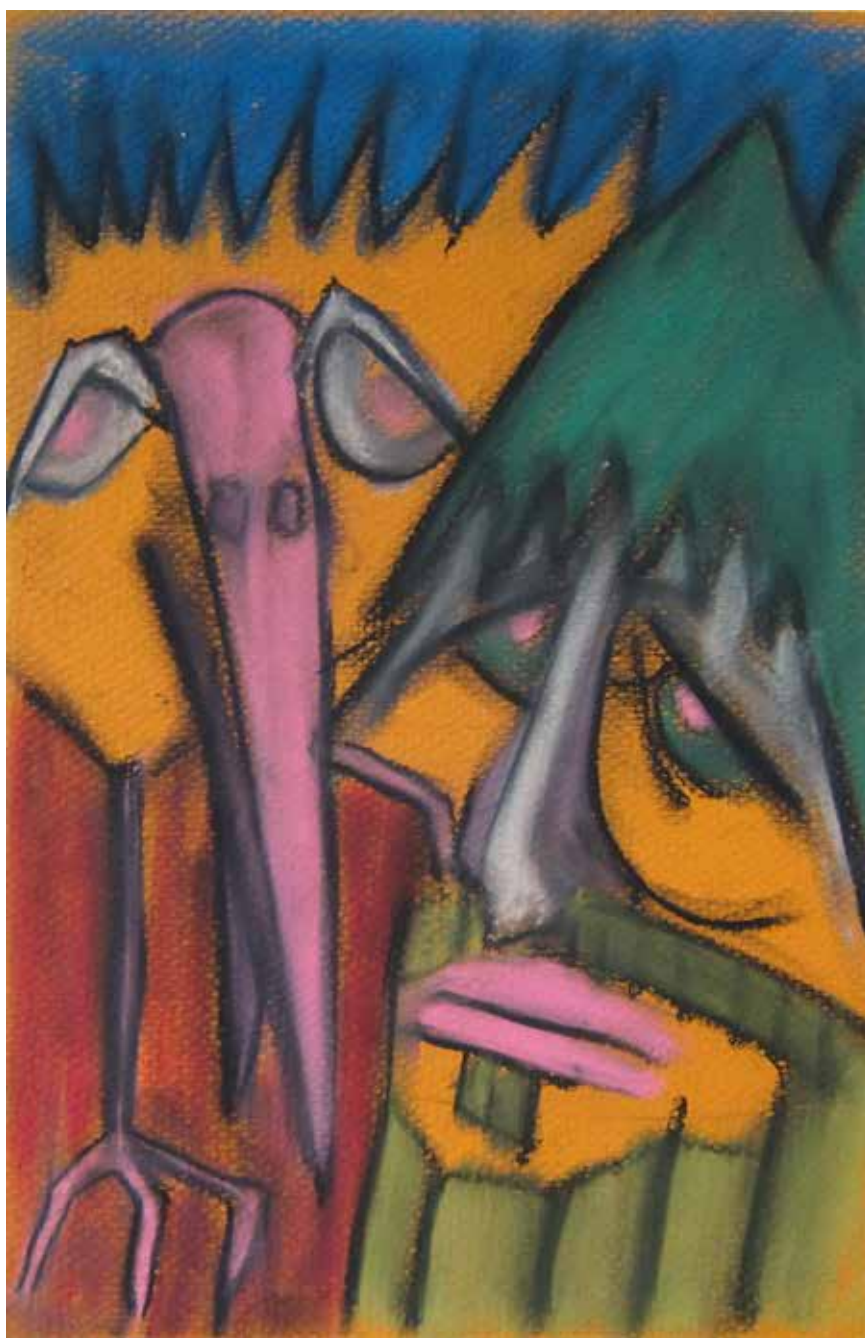
Užareni dah ispada iz sobe
pale se vatre na prašnjavao cesti
samoća noći neće moći smesti
izlijevanje žara iz putnikove torbe.

Žar pada na cestu i cesta se pali
padaju vreće s ugašenog neba
prašina se penje i još samo treba
da se uzme metla, i da se nebo pali.

Drinking alone

Htio bih reći – „pijmo vina“
sad, kad sam popio pet – šest piva.
Htio bih reći nešto za njih.

Al prazno zveče riječi u sobi
kroz prozor ne lete, jer od stakla
se odbijaju, i jako ječe. A kome?

Bez naziva, 1983.
pastel na papiru, 25 x 16,3 cm

Pazi

Pazi da ne budeš malen
kad prolaziš ispred mene
pazi da ne primijetim tvoju ništavnost
pazi kakav si kad odlaziš do mene
ili se smanji da te ne vidim
ili se povećaj na razumnu veličinu

Bez naziva, 1983.
pastel na papiru, 32,5 x 25 cm

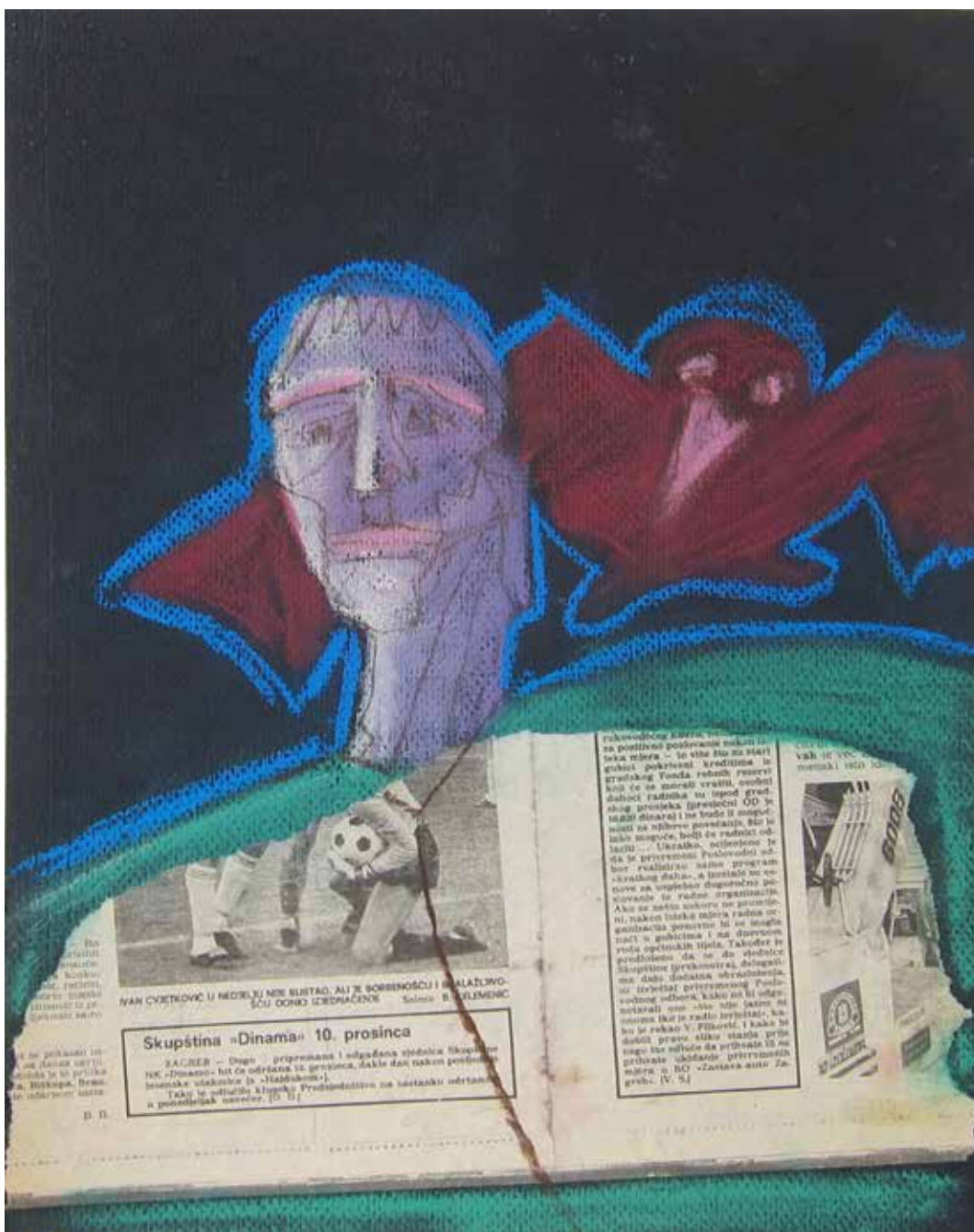
I došle su tri gospe

RK

I došle su tri gospe
i htjedoše sve što postoji
na svijetu ovome
kući svojoj odnijeti.

Prva je uzela točku
druga ništa
trećoj je ostala velika količina nečega
što ipak nije mogla uzeti.

Dijelovi su bili jednaki.

Bez naziva, 1983.
kolaž na papiru, 32,5 x 25,3 cm

The lovely ghost of yesteryear

Sjeti se, katkad slatke Fräulein
kak bila je lepa, kak bila je fajn
dok sa nebesah teška kiša lije
dok s očiju kaplje salty tear
remember the ghost of yesteryear

Softly and gently she walked throught the night
and the night was the glücklichest Zeit
takšne lijeposti svet še videl nije
the voices around us – didn't you hear
the loveley ghost of yesteryear

Questa bellezza, kak rojžica bela
lahka ko pjena u krilo mi sjela
the wunderschöne lady, za nju sada pijem
u mrkloj kmici, dok kiša lije
I rememeber the ghost of yesteryear

Kennst du das Land wo die Zitronen blühen
te zemlje ja sam razmetni sin
iz nje ću poći kud još nitko nije
tamo ću popiti ko nikada prije
for lovely ghost of yesteryear

Bez naziva, 1984.
kombinirana tehnika / papir, 60 x 58 cm

Neke stvari ubačene u svijet

Postoji mrlja negdje u zraku
postoji suhi list na vlažnoj jesenjoj zemlji
postoji kamen sklonjen u kut polja
postoji zaboravljen oblak u nekom kutku neba
postoje neke stvari ubačene u svijet
da bi postojala mogućnost slučajnog otkrića

Žena – riba

Žena – riba kroz vodu se giba
žena – riba je filmska diva
žena je riba, riba je žena
teška ko kamen, laka ko pjena.

Ljeskava krljušt, gladak rep
nemušti govor, soli na rep.

A žena je riba i riba je žena.

Kamen je težak, laka je pjena
plitke su vode, tamne i tople
krenuvši jednom, stigli smo dotle.

Možda su nas zakartali

Loš dan, crna godina
ljetu je a kiša pljušti
sa nebesa nekaj visi
možda su nas zakartali

Nikud se više ne može otići
a svako malo netko od nas otpadne
sa nebesa non-stop nekaj visi
možda su nas zakartali

Loš dan, crna godina
sve je to stara, loša fotografija
grozni, tupi dani
možda su nas zakartali

stari pijanci zakartali
sigurno su nas zakartali

Izvan kruga

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / papir, 100 x 70 cm

Izvan kruga

Izašlo se iz kruga
našao se prolaz, istrčalo se van
ne ide se dalje

Hoda se po vanjskoj strani kruga
izgleda se kao muha na staklu
(Gleda se unutra
kao da je to što se vidi nešto
i kao da ono vani nije ništa)
polako se biva pritisnut okolnim prostorom

Island I., 1988.
kombinirana tehnika / platno, 250 x1180 cm

Brod

Razgovarajmo tiho dok gradimo brod
ili, uopće ne razgovarajmo
nitko nas ne smije čuti
nitko nas ne smije vidjeti
drugi ne smiju znati da postojimo
svojom pojavom smanjivali bi brod
ovako će on polako, u tišini prerastati svijet

Bez naziva, 1988.
kombinirana tehnika, 70 x 50 cm

Dok sam s tobom

Dok sam s tobom, ne gledam svijet
ne tražim ništa u ovome gradu
ne mislim o svojoj zemaljskoj sudbini
zajedno se penjemo k nebu.

Mi postajemo jedan svijet u svijetu
potpuno različit od svega drugog
u odvojenosti od svega
polako se približavamo svima.

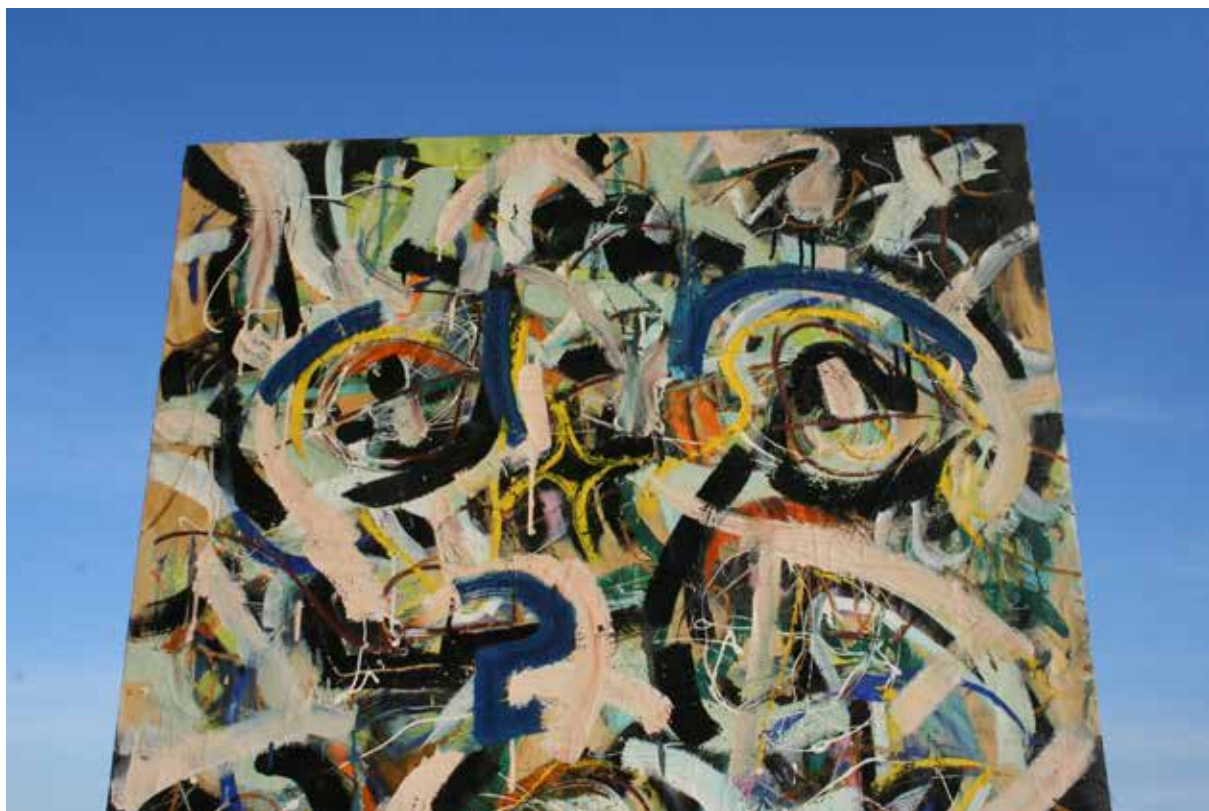

5-B, 1988.
kombinirana tehnikatehnika / platno, 41 x 27 cm, premaz

(Tiha pruga)

Da povučem tihu prugu
da me vozi nekud dalje
bez tutnjave, bez galame
vlak nek samo lako klizi
kroz nizine, prema jugu
kroz planine i kroz dane
i kad stigne nek ne stane
samo neka bude tiši.

1983.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 196 x 96 cm, detalj

More ostaje sa strane

Prevelika sigurnost tjera samo ravno
to je dobro na neki način
može se dosta daleko stići
ali važne stvari obično stoje sa strane
sa sigurnošću u sebe teško se skreće
put vodi uz more
sa sigurnošću u sebe sigurno idemo putem
dobro ga poznajemo, dobro vidimo
na kraju se i negdje dođe
more ostaje sa strane
najčešće se ne primjećuje.

Ključevi

Red BL, 1991.
akril / platno / rupa, 70 x 50 cm

* * *

Traže se ključevi koji otključavaju, ključevi koji nekako, na neki način, nešto otvaraju ključevi dubokih podzemnih otvora, ključevi ledenohladnih podzemnih tokova, ključevi potonulog kraljevstva.

Dolje duboko u zgusnuti zadah godina koje lagano tonu, koje se rastapaju u nepreglednoj gomili godina, tada godinama putovati hladnim uglovima, pa izići na kamenu uzvisinu iznad tamnocrvenog mora, onda dolje do broda, brodom na sjever.

Omiljeno mjesto II, 1987.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

Tramvaj

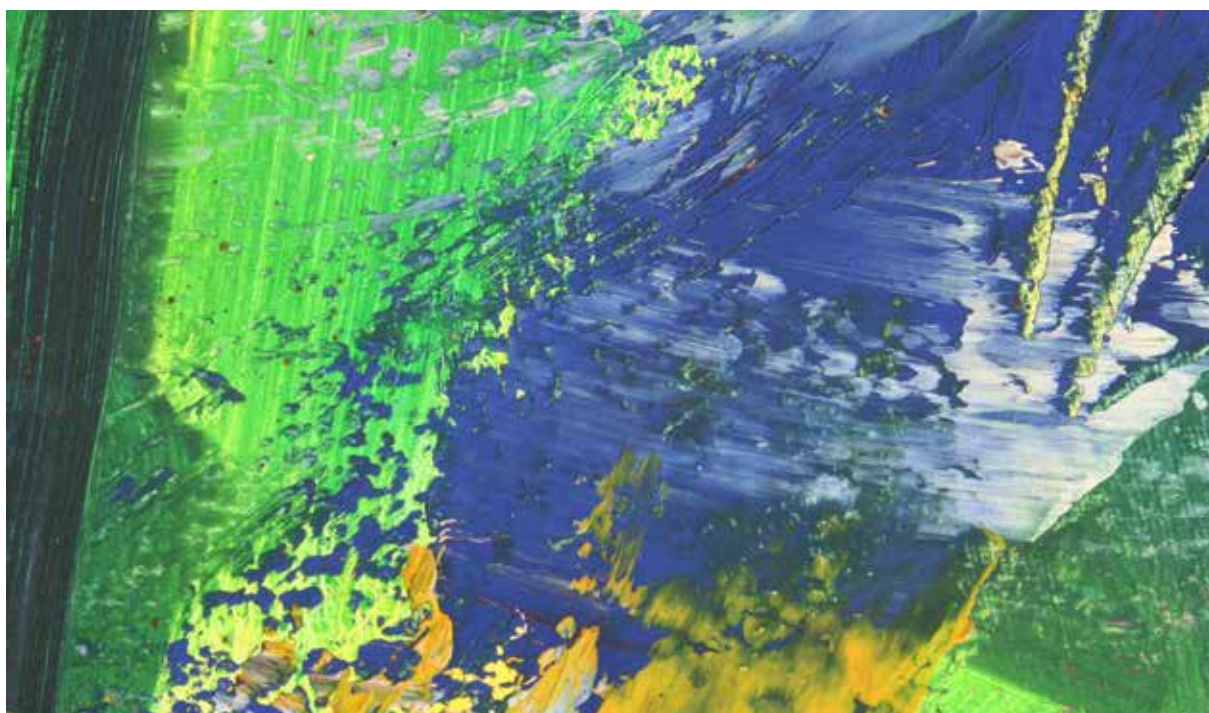
Ulazim u tramvaj kad sve završava
vozim se, a ljudi postaju kipovi
kondukter promatra
a ja bih trebao izdržati do kraja,
izići tek na zadnjoj stanici,
pustiti da me namoči pljusak
pa se veselo otputiti u one tamne šume.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

* * *

Kad je cijeli grad obavijen maglom
kiši možda samo u mom džepu
daleko na pučini osunčano voće
u džepu kaputa pretopla jezera
nasred trga potopljeni brod.

Bez naziva, 1986.
kombinirana tehnika / platno, 81 x 74 cm, detalj

* * *

Plavo, plavo, plavo,
zeleno pa bijelo,
tramvaj, livada i snijeg
tamo daleko neki blagi zvuci
svjetla svijetle dok se vraćam kući.

Omiljeno mjesto II, 1987.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

Trešnje

Trešnje cvatu
kao trešnje
onako kako inače cvatu
a metalno vrijeme prolazi
jadne trešnje...
teško da će moći nešto učiniti
nemaju šanse s ovim metalnim monstrumom.

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 130 x 100 cm, detalj

Dvoje

Mirovanje i mirovanje
nebo se razdvaja od zemlje
rastežem se ali neću prepući
znam gdje ću otići.

Ona miruje
muzika je bila užasna
nas dvoje smo potrebni
da budemo tu
da kažemo nešto jako.

Bez naziva, 1990-ih
kombinirana tehnika, 33 x 25 cm

* * *

Sad mi se počinje pričinjati
da me počinju raspoznavati.
Da bar saznam, kako su saznali,
kako znaju, ili zamišljaju
da još nisam postao jedan od njih
da nisam pribavio ni zlatne
naušnice, niti medalje, ratne
ili mirne, svejedno, plaćenik
nikad nisam bio, niti neću
ali se bojim, sve ih je više
hoću li stići pobjeći prije
no što pripale golemu svijeću
koja je za mene postavljena,
da se kraj svijeće topim danima,
kao opomena, da satima
izvikujem, da sam izostavljan.

Green BL, 1991.
akril / platno / rupa, 70 x 50 cm, na terasi, detalj

Rastanak

Polako izmiču iz mene vaše čvrste kretnje
vaše misli, pune reda i pravila, lete prema vama
vidim vam prejasna lica
koja lete sve dalje i dalje
nestaje nepostojećih veza
slučajno otpale krhotine vas u meni
stvari su bez značaja
sve mi to daje snage da se ne vratim.

Omiljeno mjesto II, 1987.
kombinirana tehnika / platno, 200 x 130 cm, detalj

U vječnost

Jučer sam pokušao
pasti ili popeti se
u vječnost.

Bio sam odbijen
Rekoše:
Dođite ponovo za mjesec dana
sada je sve popunjeno
nema mjesta
žao nam je, mladiću, drugi put

Dali su mi prospekte
i slike
da me utješe.

Mali ptih I, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 41 x 33 cm, detalj sa suncem iza slike

Pjesma o maloj žutoj ptici

Teško je nebo, mala žuta ptico
tvoja žuta sunčana kosa
nije u skladu s njegovim oblačnim sivilom
sunce još nikad nije rastjeralo oblake
oni sami od sebe dolaze i odlaze
trebalo bi samo malo snage
da se uzleti više nego obično
(nije nam važna boja drugog neba)
odozgo se spuštaju osunčane grane
uzleti i tamo sleti, mala žuta ptico.

Umjetnička akcija, 1987.
Zagreb, dvorište Arheološkog muzeja

Hors Jeux - Cikloid, 14.07.1987.
Preradovićeva ulica, Zagreb, performance

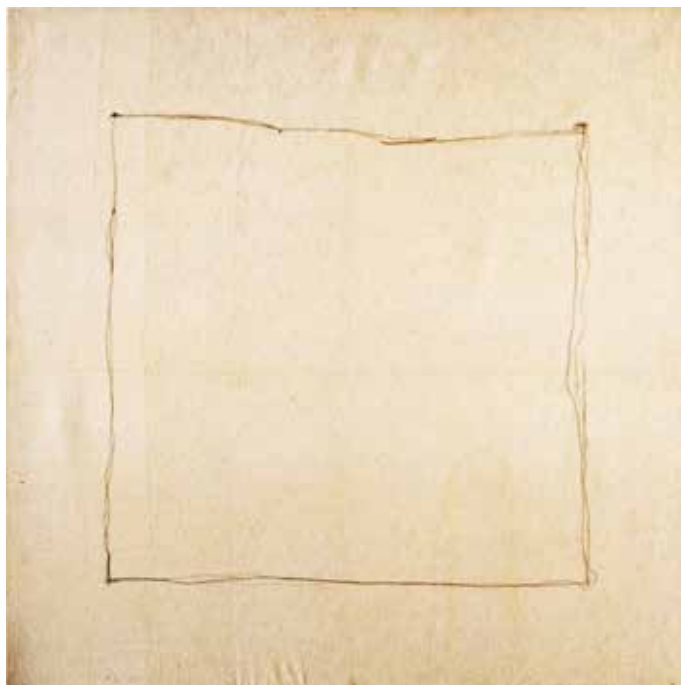
Bicikl-Umjetnost

Biciklom u krug. Uključivanje u promet, dalje kružnim tokom izvikujući riječi, čekajući početak s glazbom. Uđe zbor, cesta ostaje bez asfalta, uokolo mali smeđi kamenčići, svuda rupe. Izvan ceste zeleno. Dalje u sve većim krugovima, ulaze plesačice, skakuću, pjevuše, sad gore u sivoću, u sivkastožučkaste slabo prozirne maglice, tko leti vrijedi.

*

U bilježnici Gorana Fruka nailazimo na ovaj tekst – sliku performansa s biciklima. To je bila tek jedna od ideja, koje su mu bile poticaj za realizaciju daljnjih umjetničkih akcija.

Umjetnička akcija s biciklima odigrala se u Zagrebu na Cvjetnom trgu i u Preradovićevoj ulici u proljeće 1987. godine. Izveli su je studenti Akademije likovnih umjetnosti uz suradnju Francuskog instituta, koji se nalazi upravo na toj lokaciji. Ispitujući zajedničke tendencije sporta i umjetnosti izveli su niz umjetničkih akcija, i to upravo u isto vrijeme kad se u Zagrebu održavala sportska Univerzijada.

Ucrtani kvadrat, 1993.
kemijska olovka / platno, 70 x 70 cm

O JUTARNJOJ KAVI

O jutarnjoj kavi. Crna tekuća životinjica koja mi svako jutro polako objašnjava kako svijet zaista postoji, i to ovdje i sada. Što je, naravno, samo slatka varka, ali pomaže. Umiljata crna mačkice, daj reci, što ćemo danas činiti. Sve mi ispričaj, i reci da će to što će se dogoditi biti dobro i blago i ugodno, da ću biti nježan, umiljat i ugodan, pa ćemo onda, kad me u to svojom umilnošću uvjериš, moći poći bilo kuda, onamo gdje već trebamo, ili moramo poći.

Pa se onda polazi, ide i ne stiže, jer je, to znamo, stizanje gotovo nemoguće, a izgleda da je i kretanje u stvari privid.

Tako, u prividu, kada je, ustvari, sve odavno prestalo, ako je ikada išta i postojalo, svakojutarnja kava nježno miluje i čini sve to potpuno prihvatljivim.

Ulaz u galeriju Donum, 1993.

OTVORENJE IZLOŽBE U POREČU

Ulaz s trga u prizemlje stare zgrade, kameni pod iz pradavnih vremena. Bijeli zidovi s gredama, u sredini kameno postolje.

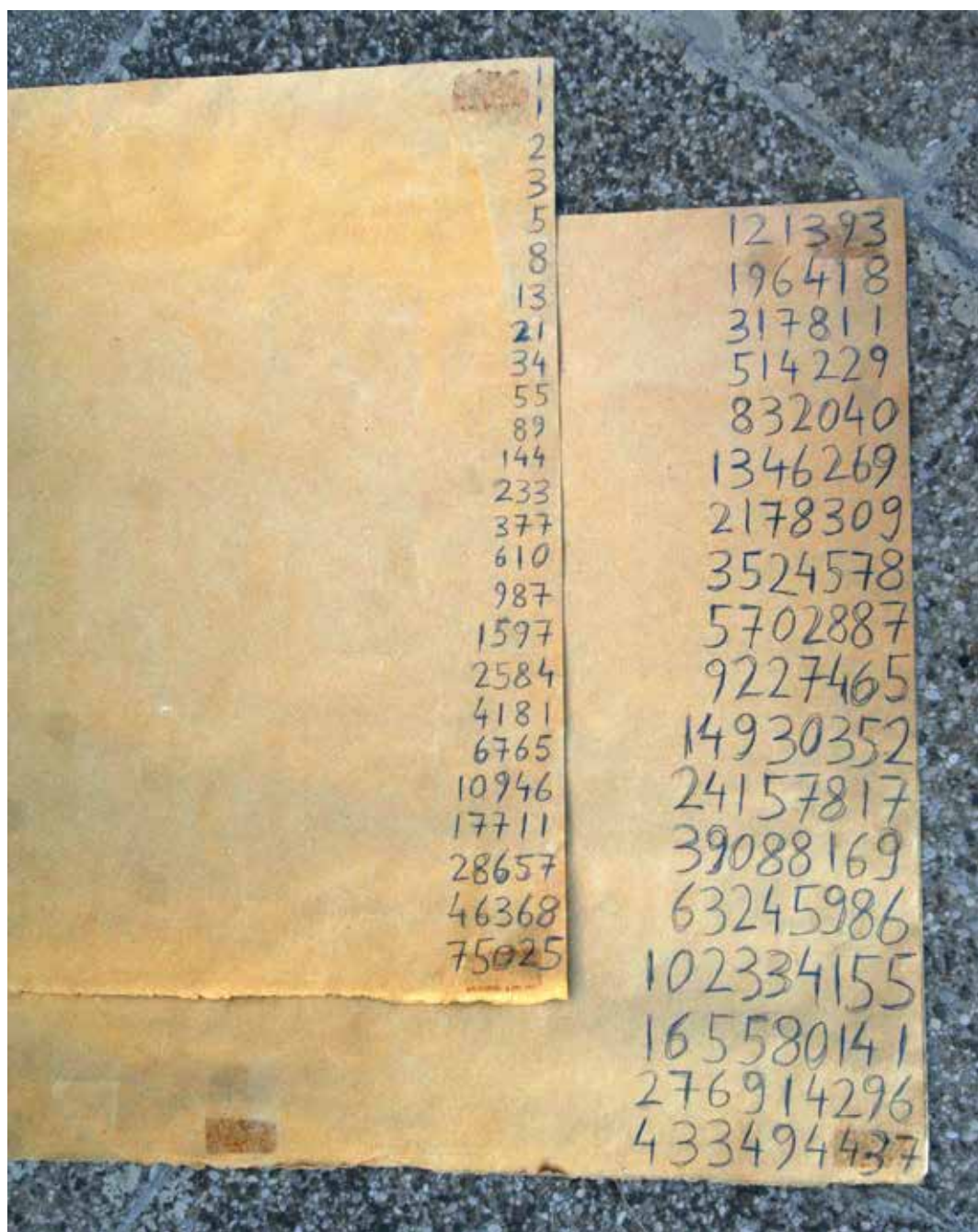
Kompozicija sa smeđim i bijelim papirima, crnim i bijelim slikama.

U uglu mali stolić s pićem i kolačima. Bilo nas je - oko deset. Spuštao se mrak, prozori i vrata galerije bili su otvoreni i mi smo vidjeli kako iz tamne pozadine prolaznici zaviruju unutra ali ne ulaze.

Direktor muzeja u Poreču Marino Baldani otvorio je izložbu. Ustao je, a mi smo svi stali u krug. Šutnja; odšutjeli smo otvorenje. Da li je to bila minuta šutnje za Gorana unaprijed, ili je to bilo najbolji odabir za datu situaciju, ili nešto treće ili deseto, ili sve to zajedno, nismo se pitali. Nazdravili smo.

S trga se vidio osvjetljeni prostor izložbe, ovaj puta za odabrane. Muzika Darka Hajzeka unaprijed je slutila za ovu priliku najbolji ton.

Đurđa Sučević

Fibonacci, 1993.
olovka / papir, 10 pak papira, 63 x 89 cm

PREDGOVOR KATALOGU IZLOŽBE U GALERIJU DONUM

Poreč, 1993.

Fibonaccijev niz, niz brojeva, od kojih je svaki slijedeći broj zbroj dvaju prethodnih. U stvari, tzv. zlatni rez. 1,2,3,5,8,13,21, 34,55,89,144, itd. Uzeti papire, pravokutne. Koje veličine? Neke, prikladne. Papiri bi mogli biti nikakvi, oni gluposmeđi. Zbrajati. Ispisivati niz. Olovkom pisati brojke po papiru. Kad stignemo do broja koji će imati dovoljno značenja da ispuni širinu papira, prekinuti zbrajanje. Na kojem papiru će se to dogoditi, na četvrtom, na šestom, na osmom? Ostatak posljednjeg papira prefarbati crnom bojom. Papir staviti na zid, na pod, i na suprotni zid. Brojke ispisivati običnom olovkom, koristiti običan papir. Ne paziti na veličinu brojke, pisati obično, rukom, bez ikakvog mjerenja. Tome dodati tri kvadratne slike, sa ucrtanim kvadratima, koji su ucrtani otprilike u tom omjeru. Ispis brojaka i posljednja crno pofarbana površina pokazuju da je to što je učinjeno ipak slikanje, gdje je potez vidljiv i slobodno učinjen. A, u stvari, tu su i slike. Postaviti ih na zid. Kasnije, gledati brojeve, tražiti, da li se unutra kriju neki od brojeva koji su meni na bilo koji način značajni. Da li se unutra krije moj datum rođenja, današnji datum, gdje je, i da li ga ima, moj telefonski broj? Ako se pojavi njen telefonski broj, odmah je nazvati. Još nešto; pisati rukom, ali i računati samo uz pomoć olovke i papira. Ne pasti u napast i ne prepustiti kompjutoru da to učini. To mora trajati dugo.

Goran Fruk, u ljeto 1993.

U predgovoru, koji je Goran napisao prije otvorenja izložbe, na smeđem pak-papiru, koji više ne može dopunjavati Fibonaccijev niz jer više nema prostora, slijedila je crna boja.

Na izložbi je više nije bilo – umjesto nje preko zadnjeg smeđeg papira krenuo je i nastavio podom, pa preko zida i stropa niz malih bijelih papira na kojima je Goran od oka olovkom označio liniju zlatnog reza; time je realizirao poznatu snažnu vezu Fibonaccijeva niza sa zlatnim rezom.

Zlatni rez koji nam je poznat od pamtivijeka često nas okružuje, a doživljavamo ga kao ljepotu – tek poneki, ponekad, prepoznaju neke ljepote, a svjesni su da je to zlatni rez.

U planinama doživljavamo često čistu ljepotu jer je tamo zlatni rez ljepota u ljepoti.

Poznate su veze umjetnosti i matematike s arhitekturom, slikarstvom, glazbom, filozofijom, poezijom, kiparstvom, fotografijom, s licem i tijelom ljudi, s različitim dijelovima prirode i ljudskih ostvarenja, ali nije nam poznata niti jedna objavljena veza s alpinizmom.

Mnogi umjetnici su koristili zlatni rez u svojim djelima a da nisu bili toga svjesni. Goran Fruk bio je svjestan i želio učiti, otkrivati, realizirati, od blizine do beskraj...

Bez naziva, 1989.
kombinirana tehnika / platno, 250 x 125 cm

Vlastimir Kusik

Iz predgovora *Knjiga Fruk, Fruk the Book*, 1996.

“Biografske činjenice o kojima se govori kada je riječ o nekoj istaknutoj ličnosti obično izgledaju mnogo važnije negoli način kako se onaj tko ih živi prema njima odnosi... Kao da u djelo nije usađen život njegova tvorca, ili obratno, kao da poziv stvaralačkog ne upravlja samim životom” napisat će u uvodu monografije o Miroslavu Kraljeviću dr. Vera Horvat Pintarić o pristupu koji razdvaja umjetničko biće na “život i djelo”, poput dvije odvojene cjeline, gotovo uobičajenom kod mnogih pisaca slikarskih monografija.

S pravom će autorica monografije o Kraljeviću, jednom iz niza rano preminulih hrvatskih slikara, dovesti u pitanje smisao značenja kronologijskog zbira obilja činjenica iz slikarova života, za koje je pitanje jesu li imale onoliko i onakvo značenje kakvo bi mogli misliti da imaju, a da se pri tome ne pitamo kako se prema njima ličnost o kojoj pišemo ponašala odnosno kakav je odnos prema njima imala. Put do stvarne predodžbe o životu odnosno slici umjetnikove osobnosti, pa i samog djela, u čiji sraz međusobnih utjecaja ne treba sumnjati, time postaje zamagljen.

Teško razabiremo njegov lik, ali i djelo, koje takva osobnost stvara. Postaviti u međuodnos pa i međuovisnost

važne činjenice osobne povijesti, postupaka i ponašanja, koji nisu samo puki biografski podaci, već su mnogo više spoznaja o životu, s važnim umjetničkim činjenicama koje su opet više od niza u kome se pretaču kao formalne mijene čije morfološke metamorfoze trebamo shvatiti kao umjetničko iskustvo, odnosno spoznaju, svakako je uvjet pristupa svakom umjetničkom životu i djelu. To je utoliko važnije ako motrimo život i djelo rano preminulog umjetnika čija se životna dob i iskustvo podudara sa zrelosti stvorenog djela.

Dakako, okolnost smrti ima značenja, iako, kada je u pitanju umjetnikova smrt, u istoj su ravni njena očekivanost (duga ili nasljedna bolest), vlastiti izbor ili slučajnost, pa tako gotovo nema važnosti.

Pogotovo stoga, jer življeno vrijeme ima obilježje iskustva umjetničkog vremena, pri čemu jedno uvjetuje drugo. Oni su spojeni na tragu brzog i isprekidanog življenja te spontanog i zgusnutog stvaranja. Čine cjeline naoko rasutog, a u biti sažetog, zrelog života i dovršenog djela.

Gotovo je izvjesno kako pisati o Goranu Fruku znači biti upravo na tom tragu.

Njegov život i njegov stvaralački poziv obilježeni su mitskim obrascem miljenika bogova kome je podaren kratak život i sretna smrt, obrazac koji će spojiti antičku heroiku stvaranja i egzistencijalističku muku življe-

nja. Oba ova načela bila su u međusobnom prožimanju, stvaralački poziv utjecao je na život isto onoliko koliko je život utjecao na stvaranje. Smisao i sadržaj, početak i kraj jednoga bio je ishodište i konačnica drugome. Život i djelo nisu se štedjeli a još manje činili jedno drugom ustupke.

Potpuno sam uvjeren kako bi zapis životopisa kao zbir biografskih činjenica i podataka bio apsolutno nepri-mjeren razumijevanju života Gorana Fruka. Tim gore ako bi se gomila važnih detalja, iz ili oko života, stavili u namjenu razumijevanja stvaralačkih ideja i motiva koji bi činili okvir pristupa njegovu djelu.

Etičnost življenja i estetski postupci stvaranja Gorana Fruka arhetipski su obrasci i okvir "života i djela" su-vremenog umjetnika. Kratko življeno vrijeme i zrelost umjetničkih spoznaja koje je dosegnuo približuju Gora-na Fruka i onom drugom, gotovo tradicijskom obrascu, mitu o rano preminulom umjetniku.

Zapis o Goranu Fruku ostaje otvorenim, njegove slike kao ostavština umjetnosti živjet će svoj život, sa ili bez naših sjećanja i sudova. Ali duboko sam uvjeren kako će ostavština postati i njezina baština, a vrijednosni sud koji je predložen podnijeti teret svoje budućnosti.

Goran Fruk ispred izloga knjižare *Prosvjeta*, Trg P. Preradovića, Zagreb, 1993.

Goran Fruk na Julijskim Alpama, 1989.

